

ÖZET: Cami imam-hatibi ile müftülük murakibının görsel ve işitsel olarak yer alıp alamayacağı hususunda (16.07.2025 - E. 6542756)

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 8'inci maddesi, **"Devlet memurları, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadırlar. Devlet memurlarının işbirliği içinde çalışmaları esastır."** hükmünü; aynı Kanunun 11'inci maddesi ise **"Devlet memurları kanun ve diğer mevzuatta belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumludurlar."** düzenlemesini havidir.

Mezkûr Kanunun 28'inci maddesinde;

"Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kollektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç).

Memurlar, mesleki faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir iş yerinde veya vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışamaz.

Memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş yardım sandıklarının yönetim, denetim ve disiplin kurulları üyelikleri ile özel kanunlarda belirtilen görevler bu yasaklamanın dışındadır.

Eşleri, reşit olmayan veya mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler."

hükümleri mevcuttur.

Bilindiği üzere Başkanlığımız, İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmekle görevli Anayasal bir kuruluştur.

Topluma "din hizmeti" sunma görevi üstlenen Başkanlığın kurumsal yapısı, personel algısı ve hizmetin nitelikleri itibarıyla diğer kamu kurumlarından farklı bir yapıda olduğu; toplum nazarında, maddi varlığının yanında önemli ve ağırlıklı manevi bir boyutunun da bulunduğu açıktır. Bu anlayışın bir tezahürü olarak Başkanlıkta görevli personelin tamamından, kurumun itibar, saygınlık ve güvenine yakışan tutum ve davranışlar içerisinde olmaları beklenmektedir.

Belirtilen nedenlerle Başkanlık mevzuatında, personelde aranan nitelikler bakımından birtakım özel hükümler ihdas edilmiştir. 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında, **"Başkanlık personelinin 657 sayılı Kanunda ve bu Kanunda yer almayan diğer nitelikleri ile atanmalarında dini öğrenim şartı arananlara ilişkin ortak nitelikler yönetmelikle düzenlenir."** hükmü mevcuttur.

15.04.2015 tarihli ve 29327 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Diyanet İşleri Başkanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde **ortak nitelik, "atanmalarında dini öğrenim şartı esas alınan unvanlar bakımından; itikat, ibadet, tavır ve hareketlerinin İslâm törelerine uygun**

olduğu" şeklinde ifade edilmektedir.

Ayrıca 15.12.2020 tarihli ve E.847444 sayılı Başkanlık Onayı ile yürürlüğe giren Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Uygulama Genelgesinin "Din görevlilerinin riayet edeceği hususlar" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"(1) Din görevlileri, görevlerinde ve çevre ile ilişkilerinde şu hususlara riayet edeceklerdir:

a) Dini ve mesleki konularda sürekli olarak kendilerini yenileyecekler ve geliştireceklerdir.

b) Camide din hizmetlerini ifa ederken sarık ve cübbe giyeceklerdir. Kılık, kıyafet ve davranışlarıyla kendilerinin ve mesleklerinin onur ve vakarını koruyacak; çevresindekilere güven telkin edeceklerdir.

c) 20.04.2018 tarihli ve 75718882-215.09-E.49193 sayılı Başkanlık talimatı uyarınca, Başkanlık ve müftülükler tarafından çeşitli vesilelerle camilerde ve cami dışında düzenlenen Kur'an-ı Kerim, mevlit vb. dini içerikli programlarda Kur'an-ı Kerim okuyacak din görevlileri, kılık ve kıyafetlerine dikkat edecekler; sarık ve cübbe giyeceklerdir.

ç) Başkanlıkça belirlenecek kriterlere uygun sarık ve cübbeleri kullanacaklar, sarık ve cübbe temizliğine ve sarığın naylon ile kaplanmamış olmasına dikkat edeceklerdir.

d) Halkın güvenini ve dini duygularını sarsacak söz ve davranışlardan kesinlikle sakınacaklar; katıldıkları merasimlerde mesleğin şeref ve haysiyetini rencide edici tutum ve davranışlardan kaçınacaklardır. Bu hizmetleri sadece vazife mesuliyeti ile yerine getireceklerdir.

e) Din görevliliği sıfatını zedeleyici yerlerde bulunmaktan uzak duracaklardır.

..."

düzenlemesi bulunmaktadır.

Bu doğrultuda Başkanlığımız personelinden mevzuata uygun hareket etmeleri; herhangi bir kişi, kurum, kuruluş veya topluluk hakkında manipülasyona açık, hedef gösterici nitelikte, Başkanlığın saygınlık, itibar ve güveni ile bağdaşmayan ya da kamuoyu nezdinde tepki oluşturabilecek etkileşimlerden kaçınmaları; kurumun saygınlık, itibar ve güveni ile bağdaşmayan nitelikte davranışlar sergilememeleri beklenmektedir.

Nitekim 13.04.2005 tarihli ve 25785 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 8'inci maddesinde, **kamu görevlilerinin çalıştıkları kurum ve kuruluşun amaç ve misyonuna uygun davranacakları; 10'uncu maddesinde, görevin gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını davranışlarıyla gösterecekleri, halkın kamu hizmetine güven duygusunu zedeleyen, şüphe yaratan ve adalet ilkesine zarar veren davranışlarda bulunmaktan kaçınacakları** belirtilmektedir.

Konuya ilişkin olarak mülga Devlet Personel Başkanlığının **657 sayılı Kanuna tabi koruma ve güvenlik görevlisi kadrosunda görev yapan personelin televizyon kanallarında yayınlanan dizilerde figüran olarak rol alıp alamayacağına ilişkin 07.01.2011 tarihli ve 26565 sayılı mütalaasında, "Bu itibarla, 657 sayılı Kanuna tabi personelin televizyon dizilerinde rol almasının; mezkûr Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen davranış biçimine uyulması, söz konusu faaliyetin mesai saatleri dışında icra edilmesi, bu faaliyetten ticari kazanç sağlanmaması, herhangi bir akid ile işverene bağlanılmaması, sosyal güvenlik kuruluşlarından biriyle ilişkilendirilmemesi ve de bu faaliyetin hukuki statüsü ve ilgili mevzuatı bakımından yukarıda yer verilen madde hükmünde belirtilen yasaklar haricinde bir faaliyet olarak değerlendirilmesi halinde**

mümkün olabileceği..." şeklinde görüş bildirildiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca aynı Kurumun 24.01.2014 tarihli ve 17228 sayılı mütalaasında, **"657 sayılı Kanuna tabi personelin müzik ve televizyon projelerinde yer almasının mezkur Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen davranış biçimine uyulması, söz konusu faaliyetin mesai saatleri dışında icra edilmesi, bu faaliyetten 5846 sayılı Kanun kapsamında elde edilen mali haklar haricinde herhangi bir ticari kazanç sağlanmaması, herhangi bir akit ile işverene bağlanılmaması, sosyal güvenlik kuruluşlarından biriyle ilişkilendirilmemesi ve de bu faaliyetin hukuki statüsü ve ilgili mevzuatı bakımından yukarıda yer verilen madde hükmünde belirtilen yasaklar haricinde bir faaliyet olarak değerlendirilmesi halinde mümkün olabileceği..."** yönünde görüş bildirilmiştir.

Bu itibarla 657 sayılı Kanuna tabi personelin sinema filminde rol almasının; mezkûr Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen davranış biçimine uyulması, ortak nitelik şartı yönünden bir sakınca bulunmaması, söz konusu faaliyetin mesai saatleri dışında icra edilmesi, bu faaliyetten ticari kazanç sağlanmaması, herhangi bir akit ile işverene bağlanılmaması, sosyal güvenlik kuruluşlarından biriyle ilişkilendirilmemesi, bu faaliyetin hukuki statüsü ve ilgili mevzuatı bakımından 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunun yukarıda yer verilen madde hükmünde belirtilen yasaklar haricinde bir faaliyet olarak değerlendirilmesi halinde mümkün olabileceği mütalaa edilmektedir.

**Diyanet İşleri Başkanlığı
Hukuk Müşavirliği**